

ENCARNA

Júlia Margarit

Són només les deu passades, però l'Encarna ja no pot amb la seua ànima. Ha estat un dia llarg i estrany, amb escenes confuses i sensació constant d'irrealitat, com si haguera vist una pel·lícula en lloc de formar-hi part. A punt de gitar-se sense sopar – qui pot engolir res en un moment així?-, l'Encarna s'adona que no ha passat la clau de la porta de casa. Busca a les palpenes les espadenyes baix del llit i no les troba. Hui no sap ni on té la mà dreta. Tampoc no li importa.

Mentre la gelor de les rajoles gastades del passadís li puja per les cames –aquesta primavera no vol acabar d'arribar, pensa l'Encarna- de sobte és plenament conscient del que està a punt de fer. És la primera volta a la vida que serà ella qui tanque la porta de casa a les nits. Abans sempre se n'havia encarregat primer son pare, i després el Pere, el seu Pere, des del dia en què la va traure de casa per casar-se, fa ja més de cinquanta anys, i la va portar a aquest mateix pis en el que ara haurà de viure-hi sola.

És la primera volta, de fet, que l'Encarna passarà una nit sense ningú. Anit no va dormir ací, perquè amb el Pere al tanatori del seu poble, la cunyada, germana d'ell, va decidir que era massa trasbals que un dels nebots haguera de conduir els poc més de vint quilòmetres per dur-la a ella. I que tant li feia per descansar unes hores abans de l'enterrament, si és que aconseguia aclucar els ulls en algun moment, tornar a casa o passar la nit al *plegatín* de l'habitació de convidats. A ella, en realitat, li haguera agradat estar a aquella sala color caoba que feia l'efecte de recepció d'hotel, amb els sofàs moderns de coixins quadrats i aquella llum de neó descafeïnat. I l'urna de vidre al fons amb el seu Pere dins, amb la corbata verda i tan ben repentinat. Però es veu que ara ja no s'estila això de vetllar al mort tota la nit.

Quan l'Encarna arriba al final del passadís, una suor freda i metàl·lica li recorre l'esquena, i un pes intens se li instal·la sobre els múscles. Hauria d'encendre el llum del rebedor, però no té forces per encarar-se a la imatge de l'espill. A les fosques,

troba el clauer i a poc a poc, amb una parsimònia exagerada, passa el pestell en silenci. Com sempre ha vist fer, trau la clau i la sospesa dins la mà tancada. Ara és tota seua. Només seua.

Ai, Pere, què faré jo ara? No m'hi sé trobar. És que són molts anys, eh, Pere? Més de cinquanta que en vam fer de casats, fa dos mesos i escaig. Que no ho vam celebrar, perquè jo ja sé que a tu no t'han agradat mai eixes coses, i tampoc no ens hem pogut permetre mai cap luxe, però no et penses que no ho tenia jo al cap aquell dia, des que em vaig alçar de bon matí a fer-te l'esmorzar i fins que me'n vaig anar al llit. Que tu no em vas dir res, però jo sé que també te'n vas recordar. Cinquanta anys en aquesta casa i al teu costat. I ara què, Pere?

És que no sé ni per què m'alce pels matins. Sense tu ja no tinc raó per viure. Ni res a fer. Si haguérem tingut fills, ara potser tindria netets i els portaria a berenar, i els faria pastissos. Però com que no vam poder, ja em diràs tu per què he d'entrar a la cuina. Si jo amb qualsevol cosa m'apanyo, el dia que tinc fam, que molts ni ganes de fer-me el dinar tinc. I la resta del temps vaig com animeta en pena, passadís amunt i avall. I, com si volguera emfatitzar-ho, l'Encarna pega mitja volta en arribar al rebedor i torna a enfilat passadís amunt: Però alguna cosa hauré de fer, perquè fa una setmana ja que et vam enterrar, i jo encara no he eixit de casa. I algun dia ho hauré de fer, perquè ja no em queda ni un rosegó de pa al rebost, i se m'està acabant el *sintron*, i he d'anar a per la recepta. Clar, que primer hauré de passar pel banc, perquè de l'última setmanada que em vas donar ja no em queda pràcticament res.

Ai, senyor, jo al banc. Si no sé ni per on s'entra! Com que sempre te'n vas encarregar tu, d'aquestes coses, que jo veges per què m'havia de preocupar, em deies. I devies tindre raó, però ara què, Pere? Hauria d'anar a un gestor d'eixos que diuen, que jo no em sabré aclarir amb els papers. Però això deu valdre molts diners,

veritat Pere?, i jo no sé si ho puc pagar. Sempre hem anat tan justos... Tinc un raconet al fons de l'armari dels abrics, on he guardat el que podia dins una sabata vella, per si mai teníem una emergència. Però no sé si m'arribarà. Jo només sé el que valen les coses del mercat. I cada dia estan més cares.

Cansada d'aquesta mitja maratón domèstica, l'Encarna s'asseu a la *mesa camilla* i es tapa les cames amb les mantes de la taula. De camí ha estat a punt d'encendre l'estufa catalítica, però finalment s'ha contingut. I continua el seu diàleg incontestat amb l'únic interlocutor que coneix, encara que no li done resposta.

Però el que més m'espanta no és això, Pere, no. Com ompliré ara les hores del dia? Perquè, vulgues que no, companyia ens n'hem fet. Tu una mica a la teua, de tota la vida, i jo mirant que no et faltara de res, dins del que ens podíem permetre amb la teua pagueta, i que ho tingueres tot com a tu t'ha agradat sempre: l'esmorzar a taula just quan acabaves d'afaitar-te, els mocadors ben planxats i amb les inicials brodades en un cantonet, les corbates i les sabates arreglerades dins l'armari i un cendrer a mà a cada racó de la casa, sense deixar mai que se t'omplira del tot, que tu no t'adonaves i encara no sé com no vam tindre mai un incendi.

I, quasi sense voler, l'Encarna atrapa amb força el paquet de Celtas que encara està sobre la taula, al lloc on sempre el tenia el Pere, i el cruixit de la cel·lofana amaga el crit ofegat que acompanya unes llàgrimes redones com pèsols que li corren galta avall.

L'endemà de Sant Joan, l'Encarna es mira embadalida les cortines noves que fa un moment li han penjat els xavals de la botiga de Conxita, la de roba de casa de dos carrers més avall.

Ai, Pere, mira que fa temps que se me n'anaven els ulls quan veia a l'aparador eixes teles modernes que fan ara, farta com estava d'aquells cortinons foscos de vellut

que tenien ja més anys que el sabó blanet, i amb aquella pudor sense edat de tabac impregnat. Però com que no ens podíem comprar res, ni pensament de comentar-t'ho vaig tindre mai. Però quin bolet que em vas pegar, Pere. I quin ensurt quan els hòmens aquells del banc em van dir el que hi havia a la llibreta. Jo em pensava que s'havien enganyat. Veges, si sempre em deies que no teníem ni un quinzet i me'ls donaves amb comptagotes! I resulta que et vas passar la vida estalviant com una formigueta, vés a saber per què. Perquè això és el que més malament em sap, que no els has pogut aprofitar. Amb la de coses que haguérem pogut fer, Pere, sobretot des que et vas jubilar. Tot el dia tancats a casa, amb el que a mi m'haguera agradat eixir a passejar. I fer un viatge, Pere, que encara m'ho imagine, si haguérem anat a un viatge d'eixos de la tercera edat que diuen, que els porten a un hotel que ni s'han de cuinar ni res. Però tu ni sentir-ne parlar volies, amb eixa teoria teua de què l'imsero és un complot per accidentar els autobusos i deixar de pagar unes quantes pensions. Que ja em diràs d'on t'ho vas traure, això. Perquè bé que s'ho passen, i per la nit tenen ball i tot. A mi de sempre que m'ha agradat ballar, però amb tu, ja em diràs. Quan festejàvem, amb l'orquestrata que venia per les festes del barri, encara vam ballar algun dia –i que templat que estaves, acabat de tornar de servir i amb la roba dels dies de festa-, però poca cosa més. Jo em pensava que de casats faríem més coses, però tu eres tan tancat i tan teu... Ai, si saberes, Pere, la de dies que he ballat jo sola agafada a la granera al mig de la cuina quan posaven música a la ràdio, mentre feia el sopar. Sort que no em vas vore mai, que no sé què t'haguera passat pel cap...

L'Encarna ix a la terrassa i comença a regar les plantes noves farcides de floretes que ara, per primera volta, pengen al llarg de la barana. Amb molta cura, arranca les fulles mortes que veu ací i allà, i continua el seu discurs, però ara fluixet, per por que l'escolten les veïnes parlant sola.

Ara, que sort d'eixos diners, mira, que tants no me'n fan falta, però bé que em vénen, perquè si haguera de viure amb la pensió de vídua només, ni les despeses de la casa no podria pagar. Ara per això no m'he de preocupar, però no et penses que faig massa gasto tampoc, eh, Pere? Per què, sola com m'has deixat. Si tu encara estigueres, seria una altra cosa. I ara a l'estiu, amb els dies tan llargs, que sap greu anar-se'n al llit abans d'hora a veure si ja s'acaba hui i arriba demà, encara et trobe més a faltar. És normal. M'ho han dit al grup de dol on m'ha enviat el metge de capçalera. Allà parlem d'aquestes coses. Bé, parlen. Jo més aviat escolte i calle. Però mira, un dia a la setmana que tinc ocupat. Allà em diuen que s'ha de tirar endavant, que s'han de tindre il·lusions noves. Ja em diràs quines il·lusions tindrè jo ara, a la meua edat i sense família ni res. Com que ta germana, d'ençà que va quedar clar que no podríem tindre fills, em va deixar de tractar com a cunyada, que gairebé ni m'ha parlat tots aquests anys, i els xiquets ni em deien tia de xicotets ni res, família és com si no en tinguera.

Com si jo ho haguera fet volent, no tindre fills. Però si no podíem, no podíem. Que ella sempre va dir que devia ser cosa meua, i mal que em sabia que ho diguera, perquè si era per tu o era per mi, això mai no ho sabrem. En aquells temps no feien eixes coses modernes d'ara de la proveta o ves a saber què, ni s'estilava encarregar xiquets a l'estranger. Això d'adoptar era per als rics i no vulgues saber d'on les treien, les criatures. I jo em vaig fer a la idea, Pere, i tampoc no et penses que ho he trobat tant a faltar. Però ara que estic tan sola a la vida, què vols, em ve al cap.

Amb un sospir, mira el rellotge i se'n torna cap a dins de casa. Ja és quasi l'hora de sopar. Una mica més i haurà passat un altre dia sense ell.

Quina barra, Pere, quina barra. Es veu que ta germana coneix la cosina de l'empleat del banc, i quan es va assabentar d'això dels diners, temps li va faltar per fer-se la simpàtica. Nou mesos sense cridar-me ni per veure si estava viva i, de sobte,

m'anuncia que vindran a dinar per Sant Esteve, com cada any. Que encara que tu no estigueres, els xiquets volien vindre. I amb això ja m'ho vaig olorar, Pere, ja. Els xiquets, diu! Si els dos passen de la vintena! Això sí, ni ofici ni benefici ni ganes de trobar-ne que en tenen cap dels dos. El gran que cada any et feia creure que estudiava per a policia i no arribarà ni a porter de discoteca de barri. I l'altre amb les grenyes penjant i els ulls eixos que porten de fumar vés a saber quines coses. Ara diu que vol ser veterinari. Com que es veu que ja l'han fet fora de l'escola d'advocats eixa on anava... Total, que ací que se'm van plantar els tres. I el plat de canelons no els va faltar, no. I torrons i tot que els vaig posar a la taula.

Ara, en acabar de dinar, quan tu acostumaves a donar-los les estrenes, que per això venien a veure't, no ens enganyem, s'han quedat amb un pam de nassos. Eh que mai s'han fet passar per nebots meus? Doncs ni un euro els he donat. És que ni els ho he mencionat. I anaven passant els minuts i ja no sabíem cap a on mirar, ni ells, ni jo. I al final ta germana ha esclatat.

L'Encarna ajusta el termosta de la nova calefacció i es deixa caure al sillonet.

Doncs no diu ara que per què vull jo els diners? Que als seus fills sí que els anirien bé, i que perquè te'n vas anar així sense poder-ho haver deixat arreglat, però que segur que tu els guardaves per a ells. Doncs la tenen clara, mira què et dic. Amb una tamborinada a la porta que van eixir els tres en veure que jo no pensava ni contestar-los. Això m'ho vaig ensenyar de tu: quan una conversa no t'interessava, et feies el sord i prou, bé que jo t'ho notava de seguida i sabia que no hi havia res a fer. No anava a saber-ho, si m'ho feies dia sí, dia també. Doncs ara igual. Si volen alguna cosa, s'hauran d'esperar a què arribe l'herència. I vés a saber si no em miraré una caritat d'eixes a la que deixar-los-ho tot quan arribe el dia, que segur que en traurien més profit que els cràpules del teus nebots!

Ai, que ja arriben les campanades. Has vist, Pere? Enguany no m'he estat de res. Ací soleta, però ho pense celebrar igualment. Després de veure'ls el llautó vaig

decidir que passaria un cap d'any com cal. I quina cara se li va quedar al carnisser quan li vaig dir que no em posara els bistecs d'arrebossar de sempre, que volia un entrecot del més bo que tinguera. I gambes roges m'he comprat. I massapans dels més cars. Que només es viu una volta, Pere, i quan menys t'ho esperes això s'acaba. Ja van, ja van. Bon any, Pere, allà on estigues.

Ahir l'Encarna va anar al cementeri. Com va fer per Tots Sants, i una mica abans de nadal. Quan toca. A ella, en realitat, no li agrada gens anar-hi: es recorda del Pere a la seua manera, cada dia, i a tothora, amb les coses bones i les no tan bones que el feien ser com era. I aquella foto ja mig descolorida que la cunyada es va empenyar en posar li sembla d'una altra persona. No és ella molt de mirar-se les fotos. Es recorda més de la seua presència, del volum que ocupava a la taula, de la veu greu i autoritària, de la manera que tenia d'obrir la porta, del soroll de les seues passes, de la tos ronca que el despertava cada dia de matinada. I de la seua olor. Bé, de l'olor ja no massa, si ho pensa amb deteniment: serà que això s'oblida més de pressa, o serà que ja comença a fallar-me la memòria, rumia.

Així i tot ha anat al cementeri, com toca, perquè sap que ara que fa un any, les del poble aniran a passar-hi revista. I s'estima més que no puguen criticar-la. Si més no, no per haver-se descuidat de portar unes floretes i tindre la làpida ben neta.

Un any ja, com passa el temps. Sembla ahir, o fa una eternitat. Ella no es pensava que s'acabarien aquells dies de no poder ni menjar, ni dormir gairebé, ni que aprendria a conviure amb aquell buit immens a l'altre costat del llit, aquell buit que la feia tocar de peus a terra només obrir els ulls cada matí, aquell buit que la despertava de colp i li destrossava els somnis. Perquè al principi hi somniava.

Dormia poc però hi somniava molt. Hi somniava molt i sovint, amb el Pere. Amb el Pere viu. Fent coses de viu. Juraria que fins i tot un dia la va vindre a veure. Que no pot ser, ja ho sap ella que aquestes coses no passen, però si li hagueren dit que

posara la mà al foc, no hauria tingut cap por de cremar-se. I ara ja fa un any. I ja dorm més tranquil·la. O dorm, si més no. Per això hui no s'ha descuidat de posar el despertador, perquè hui no pot fer tard.

El solet ja escalfa la tauleta de la cuina mentre esmorza el cafè amb llet amb madalenes. En acabar d'escurar el plat i la tassa, llença pel desaigüe el culet de llet que quedava a l'envàs i doblega amb cura el *tetrabrik* abans de llençar-lo a la bossa de brossa que acabarà al contenidor groc. Fa una ullada general a la cuina des de la porta i encara hi torna: quedaven unes molletes damunt de la taula. Ara sí, ara ja està tot al lloc. Se la veu nerviosa, però segura. Repassa les persianes de totes les habitacions, que quedin ben abaixades. S'ho repensa i puja la del menjador un parell de pams, per a les plantes. Comprova que estan ben regades. I ara sí, enfila cap a la porta de casa. Baixa amb l'ascensor els quatre pisos que la separen del carrer i camina amb una mica de pressa, mirant el rellotge cada quatre passes.

Ai, Pere, si em veieres. Atrevida, em diries. I més coses que no vull ni pensar, Pere. Però saps què? Que ara mane jo. Que tu ja no hi ets. I que no m'he de quedar sense provar com és això.

En girar el cantó veu el que intenta ser una cua de gent però és més aviat un eixam de colzades per posar-se el primer. A la part de dalt del parabrisa de l'autocar, un rètol lluminós de puntets rojos indica: 'Benidorm'. L'Encarna s'hi acosta amb la seua maleteta nova. A dins porta unes sabates de ballar. Per si de cas.